

ДРОНОВ В. Ю.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного
та європейського права
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)
Стаття поширюється на умовах
ліцензії CC BY 4.0

УДК 340.5:341:316.77

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.4.2.33>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДІАІНСТИТУЦІЙ У КРАЇНАХ ЄС ТА В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У статті проаналізовано правове регулювання діяльності медіаінституцій за законодавством країн ЄС. Було досліджено відповідне законодавство Французької Республіки, зокрема, Конституція Франції, Декларація прав людини та громадянина 1789 року, Закон про свободу преси 1881 року, Закон 1986 року про свободу комунікації (Закон Леотара), Закон № 94 665 від 4 серпня 1994 року «Про використання французької мови» (закон Тубона). Розглянуто Аудіовізуальний закон Румунії 2002 року, зокрема поняття, визначення яких надається в цьому нормативно-правовому акті, наприклад поняття європейських творів, яке використовується й в українському законодавстві, і в Директиві 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіапослуги. Документ є вкрай важливим. У роз'ясненні Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення щодо впровадження Закону «Про медіа», який було прийнято у 2023 році, вказано, що цей нормативно-правовий акт було ухвалено на виконання вимог Європейського Союзу до України, зокрема для впровадження положень Директиви Європейського парламенту і Ради 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіапослуги від 10 березня 2010 року зі змінами, внесеними Директивою (ЄС) 2018/1808 від 14 листопада 2018 року. Підкреслено, що впровадження цих положень є однією з умов надання Україні статусу кандидата в члени Європейського Союзу. В цьому контексті в статті згадано Главу 15 Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, присвячену політиці з питань аудіовізуальної галузі. Також в дослідженні проаналізовано законодавство, що регулює діяльність медіаінституцій, Чехії та Угорщини.

Ключові слова: *правове регулювання, медіаінституції, Європейський Союз, Директива про аудіовізуальні медіапослуги, Франція, Румунія, Чеська Республіка, Угорщина, порівняльний аналіз, права людини.*

Dronov V. Yu. Legal regulation of media institutions in the EU countries and Ukraine: a comparative analysis

The article analyses the legal regulation of media institutions under the legislation of EU member states. The relevant legal framework of the French Republic was examined, in particular: the Constitution of France, the Declaration of the Rights of Man and of the Citizen of 1789, the 1881 Press Freedom Act, the 1986 Act on Freedom of Communication (Léotard Act), and Act No. 94-665 of 4 August 1994 on the Use of the French Language (Toubon Law). Special attention was paid to the Romanian Audiovisual Law of 2002. The study explored key legal concepts as defined in this regulatory act, including the concept of “European works,” which is also applied in both Ukrainian legislation and Directive 2010/13/EU on audiovisual

media services. This document is of great importance. In the explanatory note of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting regarding the implementation of the Media Act adopted in 2023, it was stated that this legal act was adopted to meet the requirements of the European Union towards Ukraine – particularly to implement provisions of Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on audiovisual media services, as amended by Directive (EU) 2018/1808 of 14 November 2018. Moreover, it was emphasized that the implementation of these provisions is one of the conditions for granting Ukraine the status of candidate for EU membership. In this context, the article refers to Chapter 15 of the Association Agreement between Ukraine and EU, which is dedicated to audiovisual policy. The study also examines the legal frameworks regulating media institutions in the Czech Republic and Hungary.

Key words: *legal regulation, media institutions, European Union, Audiovisual Media Services Directive, France, Romania, Czech Republic, Hungary, comparative analysis, human rights.*

Діяльність медіаінституцій, зокрема, із забезпечення цілої низки прав людини, є вкрай важливою. Адже доступ до інформації є запорукою реалізації цілої низки інших прав людини, зокрема, права на участь в управлінні публічними справами, на справедливий суд тощо. Він є необхідним для формування та функціонування громадянського суспільства, для існування демократії [1; 2], що підтверджується й проаналізованою нами практикою Європейського суду з прав людини [3]. Глава 15 Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС) присвячена політиці з питань аудіовізуальної галузі. Сторони здійснюють співробітництво з метою просування аудіовізуальної галузі в Європі та заохочення спільного виробництва у галузі кінематографії та телебачення. Співробітництво може включати, *inter alia*, питання підготовки журналістів та інших працівників медіа-сфери, як друкованих, так і електронних видань, а також питання підтримки засобів масової інформації (громадських і приватних), з метою посилення їхньої незалежності, професіоналізму та зв'язків з іншими європейськими ЗМІ відповідно до європейських стандартів, зокрема стандартів Ради Європи. Поступове наближення до права та нормативно-правової бази ЄС, а також міжнародних правових документів у сфері політики з питань аудіовізуальної галузі буде здійснюватися, зокрема, як визначено у Додатку XXXVII до цієї Угоди [4]. У 2023 році було прийнято Закон України «Про медіа» [5]. Документ містить цілу низку норм, пов'язаних з ЄС, а в своєму роз'ясненні щодо впровадження Закону «Про медіа» Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення зазначає, що Закон України «Про медіа» розроблено й ухвалено на виконання вимог ЄС до України, зокрема для подолання надмірних приватних інтересів у медіапросторі України, впровадження в українському законодавстві положень Директиви Європейського парламенту і Ради 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіа-послуги від 10 березня 2010 року зі змінами, внесеними Директивою (ЄС) 2018/1808 від 14 листопада 2018 року, зміцнення незалежності національного регулятора. Впровадження вказаних положень є однією з умов надання Україні статусу кандидата в члени ЄС [6]. Директива 2010/13/ЄС Європейського парламенту та Ради від 10 березня 2010 року, відома також як Директива AVMSD [7; 8], ще буде згадуватись нами у дослідженні.

Мета цієї статті – дослідити законодавство деяких держав-членів Європейського Союзу, що регулює діяльність медіа та провести порівняльно-правовий аналіз.

Розпочнемо дослідження правового регулювання діяльності медіаінституцій з держави-члена ЄС, що має давні традиції в сфері медіа, демократії та прав людини. Відповідні норми, що стосуються свободи вираження, містяться в Конституції Франції [9]. Нею гарантується плюралістичне вираження думок і справедлива участь політичних партій і груп у демократичному житті Нації. Закони повинні визначати правила щодо громадянських прав та фундаментальних гарантій, наданих громадянам для реалізації їхніх громадянських свобод; свободи, плюралізму та незалежності медіа; обов'язків, що покладаються в інтересах

національної оборони на особу та майно громадян. Видатний документ, що відіграв особливу роль у формуванні права прав людини, Декларація прав людини та громадянина 1789 року [10] також встановлювала права, пов'язані з інформацією. Відповідно до статті 11, вільне поширення думок і переконань є одним із найцінніших прав людини. Кожен громадянин, відповідно, може вільно висловлюватися, писати й друкувати, але несе відповідальність за зловживання цією свободою, які визначаються законом. Закон про свободу преси 1881 року [11], ймовірно, є одним зі старіших діючих нормативно-правових актів. Зокрема, він надає право журналісту відмовитися розкривати свої джерела інформації, визначає межі свободи преси, заборону цензури та встановлює відповідальність за наклеп. Як зазначає Нікіта Геджі [12], цей закон підтверджує принцип свободи публічного висловлення думок, але водночас визначає її межі, встановлюючи низку правопорушень, що вважаються зловживанням цією свободою, встановлює спеціальну правову процедуру, яка застосовується саме до правопорушень у сфері преси. Ще одним нормативно-правовим актом, що регулює діяльність медіа-інституцій у Франції, є Закон 1986 року про свободу комунікації (Закон Леотара) [13]. Він регулює телерадіомовлення, проголошує свободу, встановлює статус органу регулювання аудіовізуальних та цифрових комунікацій. Він складається з дев'яти членів, призначених указом на основі їхньої економічної, юридичної чи технічної компетентності або професійного досвіду в галузі комунікацій. Голова Органу призначається Президентом Республіки після консультацій з відповідними постійними комітетами Національних зборів та Сенату. Закон містить окремий розділ, присвячений саме аудіовізуальним комунікаційним послугам, забороняє заклики до ненависті чи насильства за однією з підстав, зазначених у статті 21 Хартії основних прав Європейського Союзу, або на підставі гендерної ідентичності. В даному випадку ми бачимо посилення безпосередньо на джерело права ЄС. Стаття 21 Хартії [14] забороняє будь-яку дискримінацію за будь-якою ознакою. Нагадаємо, цей документ також закріплює свободу думки, совісті та релігії, свободу вираження поглядів та свободу інформації, зокрема, дотримання свободи та плюралізму засобів масової інформації, що досліджувалося нами раніше [15]. Також слід згадати Закон 1994 року «Про використання французької мови» (закон Тубона) [16]. Відповідно до нього французька мова є обов'язковою в офіційних документах, публічних комунікаціях, рекламі, інструкціях, договорах тощо, що мають силу на території Франції. Будь-яка особа або юридична особа має право очікувати, що інформація, яка її стосується, буде представлена французькою мовою. Закон також зобов'язує до перекладу програм, реклами та програмного забезпечення на французьку мову, захищаючи французьку від англіцизмів.

Наступна держава-член ЄС, законодавство якої ми розглянемо, – Румунія. Аудіовізуальний закон Румунії 2002 [17] року містить цілу низку важливих визначень. Так, аудіовізуальна медіа-послуга визначена як послуга, за яку відповідає постачальник медіа-послуг з редакційною відповідальністю, основною метою якої є надання програм, призначених для інформування, розваги або освіти широкої аудиторії, за допомогою електронних комунікаційних мереж. Така аудіовізуальна медіа-послуга є або: теле-/радіомовленням, або аудіовізуальною медіа-послугою за запитом, та/або медіа-послугою, яка є аудіовізуальною комерційною комунікацією. Аудіовізуальна послуга за запитом, відповідно до цього закону, це нелінійна аудіовізуальна медіа-послуга, яка надається постачальником медіа-послуг для перегляду програм у момент, обраний користувачем, на його індивідуальний запит, на основі каталогу програм, сформованого постачальником медіа-послуг. Як можемо побачити, одним з ключових моментів є редакційна відповідальність, тобто здійснення ефективного контролю як за добром програм, так і за їх упорядкуванням: у програмній сітці — у разі телевізійного мовлення, або в каталозі — у разі аудіовізуальних медіа-послуг за запитом. Подія особливої важливості визначена як будь-яка подія, що може становити інтерес для значної частини громадськості та включена до переліку, затвердженого постановою Уряду за поданням Національної ради з питань аудіовізуалу. Визначення схожих понять присутні й в нормативно-правових актах інших держав-членів ЄС, які нами досліджуються далі. В продовження дослідження ми ще звернемось до визначень цих питань в законодавстві України.

Надзвичайно важливим є поняття європейських творів, що використано у законі Румунії, що нами розглядається. Це: твори, що походять з держав-членів ЄС; твори, що походять з європейських третіх держав – сторін Європейської конвенції про транскордонне телебачення Ради Європи та відповідають умовам, визначеним Законом; твори, створені у співвиробництві в межах угод, що стосуються аудіовізуального сектору, укладених між Європейським Співтовариством та третіми країнами, які відповідають умовам, передбаченим у відповідних угодах. Зміст поняття європейські твори розкривається у Директиві 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіа-послуги [7]. Ця директива містить норми щодо координації на рівні ЄС національного законодавства про всі аудіовізуальні медіа (як телевізійні, так і послуги за запитом). [18]. Також визначено зміст поняття європейських творів [7]. Документ встановлює певні квоти, що стосуються європейських творів, наприклад, частку у, як мінімум 30 % європейських творів у каталогах медіапослуг провайдерів аудіовізуальних медіапослуг на замовлення та необхідність забезпечення видимості таких творів. Аудіовізуальний закон Румунії [17] регулює правовий статус Національної ради з питань аудіовізуальних медіа, яка є публічним автономним органом, який підконтрольний Парламенту та виступає гарантом суспільного інтересу у сфері аудіовізуальної комунікації. Розділ 3 Акту регламентує зміст аудіовізуальної комунікації, в тому числі питання, що стосуються захисту дітей та права на відповідь. У звіті Національної ради з питань аудіовізуальних медіа Румунії для Форуму регуляторних органів з питань телерадіомовлення країн Причорноморського регіону (BRAf) 2024 року зазначається, що після завершення законодавчого процесу щодо імплементації Директиви (ЄС) 2018/1808 (AVMSD) у національне законодавство, Національна рада з питань аудіовізуальних медіа зосередилася на розробці вторинного законодавства. Рада продовжувала здійснювати регулювання питань, пов'язаних із аудіовізуальними медіа-послугами, забезпечувала постійний моніторинг програмних сервісів (включаючи сервіси відео на запит) з метою дотримання чинного аудіовізуального законодавства та була зацікавлена у розвитку вільного, плюралістичного й конкурентного аудіовізуального ринку [19]. Форум було створено з метою сприяння діалогу між регуляторними органами у сфері телерадіомовлення країн Причорноморського регіону в рамках Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС). Рішення щодо створення Форуму було схвалено на засіданні Робочої групи з питань інформації та комунікаційних технологій ОЧЕС в Києві 4-5 грудня 2007 року [20].

Перейдемо до дослідження нормативно-правових актів Угорщини, що регулюють діяльність медіаінституцій. В преамбулі Закону Угорщини 2010 року про медіа-послуги та мас-медіа [21] зазначено, що його було ухвалено парламентом з належною повагою до Основного закону, конституційних принципів, міжнародних правових зобов'язань та політики Європейського Союзу. В Угорщині медіа-послуги можуть надаватися, а друковані видання — видаватися вільно; інформація та думки можуть вільно поширюватися за допомогою засобів масової інформації; медіа-послуги, що походять як з Угорщини, так і з-за її меж, та призначені для широкої аудиторії, можуть бути вільно доступними. Зміст медіа-послуг і друкованих видань може визначатися вільно, однак постачальник медіа-послуги та видавець друкованого продукту несуть відповідальність за дотримання положень цього Закону. Різноманіття медіа-послуг має особливо важливе суспільне значення. Як вже зазначалось нами, право на доступ до інформації є гарантією реалізації багатьох інших прав людини. Про це йдеться й в нормативно-правовому акті, що досліджується. Право осіб, які проживають на території Угорщини, а також членів угорської нації на надання та отримання інформації, а також у цьому контексті – розвиток і зміцнення публічності в демократичному суспільстві, є важливими конституційними цінностями. Для розуміння поняття угорської нації слід звернутись до Основного закону Угорщини, який містить таку норму: Усвідомлюючи, що існує єдина угорська нація, яка становить цілісність, Угорщина несе відповідальність за долю угорців, що проживають за її межами, сприяє збереженню та розвитку їхніх громад, підтримує їхні зусилля щодо збереження угорської ідентичності, ефективного здійснення індивідуальних і колективних прав, створення органів самоврядування громад

і добробуту на рідній землі, а також заохочує їхню співпрацю між собою та з Угорщиною [22]. Суспільне мовлення є необхідним для належного функціонування демократичного суспільства. Про роль медіа та доступу до інформації в демократичному суспільстві, в реалізації інших прав людини ми говорили в попередніх дослідженнях [23; 24; 3; 2; 1; 15]. Частина друга Закону «Загальні положення щодо медіа-послуг та друкованих видань» містить Розділ I «Вимоги до змісту медіа-послуг», в якому зокрема врегульовані Захист дітей та неповнолітніх. Передбачається шість категорій, зокрема вікових, які постачальник медіа-послуг, який надає лінійні медіа-послуги зобов'язаний присвоювати кожній програмі. Також встановлений час доби, коли відповідні програми можуть транслюватись. Вимоги, з деякими особливостями, розповсюджуються й на медіа-сервіси за вимогою, що також нами розглядаються в цьому дослідженні. Документ містить й інші норми, що стосуються змісту аудіопослуг. Зокрема, попередження про образливий зміст, висвітлення кризових ситуацій у медіа-послугах. Окремо законом встановлені обов'язки постачальників медіа-послуг, які мають значний суспільний вплив. Закон передбачає заборону цензури. Ця норма також є важливою та має зв'язок із свободою вираження, що включає право шукати, отримувати та розповсюджувати інформацію. Заборона цензури відповідає й таким документам як: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Міжнародний Пакт про громадянські і політичні права 1966 року, Хартія Європейського Союзу про основоположні права 2000 року. Окремий розділ документу присвячений Національній раді з питань аудіовізуальних медіа Румунії, яка є публічним автономним органом, який підконтрольний Парламенту та виступає гарантом суспільного інтересу у сфері аудіовізуальної комунікації. Розділ 3 регулює зміст аудіовізуальної комунікації.

Один з документів, які також слід дослідити – Закон Чеської Республіки про аудіовізуальні медіа-послуги за запитом 2010 року [25], в преамбулі якого вказано, що він імплементує відповідні нормативно-правові акти ЄС. Ця норма є важливою, виходячи з мети дослідження – а саме аналізу законодавства країн ЄС. Також Законом встановлено повноваження Ради з питань радіо і телевізійного мовлення, яка уповноважена здійснювати нагляд за його дотриманням. В Законі України «Про медіа» Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення та її повноваженням присвячено цілий розділ, що, як ми вже можемо стверджувати, виходячи з досліджених документів, цілком відповідає підходу у законодавстві країн Європейського Союзу. В документі надається визначення аудіовізуальної медіапослуги за запитом, за яку постачальник несе редакційну відповідальність, що означає здійснення ефективного контролю як за добром програм, так і за їх упорядкуванням у межах каталогу програм. В Законі України «Про медіа» надається визначення аудіовізуального медіа, де, зокрема, згадується аудіовізуальний медіа-сервіс на замовлення, або нелінійний аудіовізуальний медіа-сервіс. Підкреслимо, що в цьому визначенні йдеться про редакційний контроль суб'єкта у сфері медіа. Отже, в цьому воно є аналогічним до визначення з Закону Чеської Республіки, яке ми розглянули вище. На відміну, у визначенні платформи спільного доступу до відео вказано, що провайдер платформи не здійснює редакційного контролю (редакційної відповідальності) поширення для загальної аудиторії з інформаційною, розважальною чи навчальною метою програм та/або користувацького відео. Окремо в законі надано визначення аудіального медіа-сервісу на замовлення та аудіовізуального медіа-сервісу на замовлення. Аудіовізуальна медіа-послуга за запитом не включає, зокрема, послугу, яка не може бути прийнята, прямо чи опосередковано, публікою в будь-якій державі-члені ЄС за допомогою пристрою, технічно здатного відтворювати аудіовізуальну медіа-послугу за запитом на індивідуально обраному користувачем рівні, і яка є доступною в комерційній мережі. Розділ 7 присвячений підтримці європейської творчості. Постачальник аудіовізуальної медіа-послуги за запитом зобов'язаний зарезервувати щонайменше 30% від загальної кількості програм, що пропонуються в каталозі програм його послуги за відповідний звітний період, для європейських творів, а також забезпечити їх виділення (помітність). Загальна кількість програм, з якої обчислюється частка європейських творів, не включає інформаційні програми, записи спортивних подій та програми змагань. В цьому дослідженні ми вже розглядали поняття європейських творів в законодавстві України та інших країн.

В ході дослідження ми змогли виявити багато спільних рис у законодавстві держав-членів Європейського Союзу та України, що регулює діяльність медіаінституцій. В деяких документах безпосередньо вказується Директива Європейського парламенту і Ради 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіапослуги. В Законі України «Про медіа» такої прямої відсилки немає, але у розглянутому Роз'ясненні Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення щодо впровадження цього Закону [6] йдеться про впровадження в українському законодавстві положень Директиви.

Список використаних джерел:

1. Дронов В. Ю. Право на доступ до інформації у сучасних міжнародних відносинах. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 503–505. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/119>.
2. Дронов В. Ю., Федорова Т. С., Гриб А. М. Деякі види інформації за національним та міжнародним правом та їх значення у міжнародних відносинах та для реалізації прав людини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 527–530. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/121>.
3. Дронов В. Ю. Аналіз рішень Європейського суду з прав людини у справах про доступ до інформації: нормативний та практичний ракурси. *Право і суспільство*. № 3. 2023. С. 314–319. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.3.46>.
4. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16 верес. 2014 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 09.07.2025).
5. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX: станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 01.07.2025).
6. Національна рада надає роз'яснення щодо впровадження Закону про медіа. *Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення*. 31 берез. 2023 р. URL: <https://www.nrada.gov.ua/natsionalna-rada-nadaye-roz-yasnennya-shhodo-vprovadzhennya-zakonu-pro-media> (дата звернення: 03.07.2025).
7. Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive) URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj/eng> (дата звернення: 04.07.2025).
8. Directive (EU) 2018/1808 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 amending Directive 2010/13/EU on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services in view of changing market realities URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj/eng> (дата звернення: 04.07.2025).
9. Constitution du 4 octobre 1958 relative à la République française (Cinquième République). France. Paris, 1958 (version consolidée). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000571356> (дата звернення: 04.07.2025).
10. Déclaration des droits de l'homme et du citoyen de 1789. France. Assemblée nationale constituante. Paris, 1789. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/contenu/menu/droit-national-en-vigueur/constitution/declaration-des-droits-de-l-homme-et-du-citoyen-de-1789> (дата звернення: 05.07.2025).
11. Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse. France. Paris, 1881 (version consolidée). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000877119> (дата звернення: 04.07.2025).
12. Guedj N. The Law on the Freedom of the Press of 29 July 1881: a text that both guarantees and restricts freedom of expression. *Fondation Descartes*. 28 April 2021. URL: <https://www.fondationdescartes.org/en/2021/07/the-law-on-the-freedom-of-the-press-of-29-july-1881-a-text-that-both-guarantees-and-restricts-freedom-of-expression/>

13. Loi no 86 1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication (Loi Léotard). France. Assemblée nationale. Paris. 1986. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000693748> (дата звернення: 04.07.2025).
14. Хартія основних прав Європейського Союзу: Хартія Європ. Союзу від 07.12.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text (дата звернення: 09.07.2025).
15. Дронов В. Ю. Міжнародно-правові стандарти доступу до інформації у сучасних міжнародних відносинах. *Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики* : колективна монографія / М. Р. Аракелян, Х. Н. Бехруз, Ю. Ю. Акіменко [та ін.] за ред.: М. Р. Аракеляна, Х. Н. Бехруза, Ю. Ю. Акіменко. Одеса : Фенікс. 2023. С. 183–216. URL: <https://hdl.handle.net/11300/26023>. ISBN 978-966-928-975-9
16. Loi no 94 665 du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française (Toubon Law). France. Assemblée nationale. Paris, 1994. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000368337> (дата звернення: 04.07.2025).
17. Audiovisual Law: Law No. 504/2002. *Consiliul Național al Audiovizualului*. Bucharest, 2002 (text in force as of 22 November 2009). URL: https://cna.ro/IMG/pdf/LEGEA_AUDIOVIZUALULUI_nr_504_din_2002_CU_MODIFICARILE_LA_ZI_IUNIE_2019.pdf (дата звернення: 08.07.2025).
18. Summary of Directive 2010/13/EU on audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive). *EUR-Lex: Access to European Union law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/audiovisual-media-services-directive-avmsd.html> (дата звернення: 08.07.2025).
19. BRAF Country Report 2024. National Audiovisual Council (NAC) – Romania. Brussels: BRAF, 2024. URL: [https://www.braf.info/upload/files/BRAF%2011th%20Annual%20Meeting/Country%20Report%20\(Romania%20NAC\).pdf](https://www.braf.info/upload/files/BRAF%2011th%20Annual%20Meeting/Country%20Report%20(Romania%20NAC).pdf) (дата звернення: 08.07.2025).
20. Форум регуляторних органів з питань телерадіомовлення країн Причорноморського регіону. *Головна сторінка*. URL: <https://www.braf.info/UKR/Home> (дата звернення: 08.07.2025).
21. Act CLXXXV of 2010 on Media Services and on the Mass Media. Hungary. National Assembly. Budapest, 2010. URL: https://njt.hu/translated/doc/J2010T0185P_20230501_FIN.pdf (дата звернення: 08.07.2025).
22. The Fundamental Law of Hungary. Hungary. National Assembly. Budapest, 2011 (consolidated text as in force on 15 April 2025). URL: <https://njt.hu/jogszabaly/en/2011-4301-02-00> (дата звернення: 09.07.2025).
23. Fedorov V., Fedorova T., Dronov V. The right to information from the point of view of legal theory, international law and international relations. *Amazonia Investiga*. 2023. № 12 (68). P. 324–332. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.68.08.30>
24. Федорова Т. С., Дронов В. Ю. Право на доступ до інформації та захист персональних даних у міжнародному праві та міжнародних відносинах. *Нове українське право*. 2023. № 3. 226 с. С. 41–46. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.3.6>
25. Act No. 132/2010 Coll. of 13 April 2010 on on-demand audiovisual media services and amendment to certain acts (Act on On-Demand Audiovisual Media Services). Czech Republic. *Parliament*. Prague, 2010. URL: https://rrtv.gov.cz/en/static/documents/act-132-2010/132_2010-EN.pdf (дата звернення: 07.07.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 21.07.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 25.08.2025

Дата публікації: 26.09.2025

